MAKTAB YOSHIDAGI BOLALARDA ENTEROBIOZ PROFILAKTIKASINING ZAMONAVIY USULLARI

Xudoyberdiyev Iskandar Toyirjonovich
Toshloq SEO va JSB Parazitolog shifokori

Mavzuning dolzarbligi: Enterobioz (*Enterobius vermicularis* paraziti chaqiruvchi helminthoz) dunyo bo‘yicha, xususan, maktab yoshidagi bolalar orasida eng keng tarqalgan parazitar kasalliklardan biri hisoblanadi. Bolalarning jamoaviy muhitda (maktab, sinf xonalari, to‘garaklar) yaqin muloqotda bo‘lishi, shaxsiy gigiyena ko‘nikmalarining to‘liq shakllanmaganligi hamda muloqot va o‘yinchoqlar, o‘quv qurollari orqali zamburug‘ tuxumlarning tez tarqalishi ushbu kasallikning ommaviylashishiga sabab bo‘ladi. Enterobioz bolalarning jismoniy va aqliy rivojlanishiga salbiy ta’sir ko‘rsatib, immunitetning pasayishi, allergik reaksiyalar hamda uyqu va asab tizimi buzilishlariga olib keladi. Shu sababli, maktab yoshidagi bolalar orasida enterobioz profilaktikasining zamonaviy, samarali va majmuaviy usullarini ishlab chiqish hamda amaliyotga tatbiq etish o‘ta dolzarb masalalardan biridir.

Tadqiqotning maqsadi: Maktab yoshidagi bolalar orasida enterobiozning tarqalish sabablarini va xavf omillarini tahlil qilish hamda zamonaviy profilaktika va sanitariya-epidemiologik tadbirlar samaradorligini baholash.

Material va usullar: Tadqiqot davomida maktab yoshidagi bolalarda enterobioz profilaktikasining an’anaviy va zamonaviy usullari qiyosiy tahlil qilindi. Ishda quyidagi zamonaviy yondashuvlar o‘rganildi va amaliyotda qo‘llanildi:

1. **Raqamli va interaktiv ma’rifiy profilaktika:** O‘quvchilar uchun vizual ko‘rgazmali va interaktiv gigiyena darslarini tashkil etish, raqamli eslatmalar va videoroliklar orqali shaxsiy gigiyena ko‘nikmalarini shakllantirish.
2. **Zamonaviy ekspress-diagnostika:** PCR va zamonaviy mikroskopik usullar yordamida kasallikni erta bosqichda aniqlash va jamoa ichida o‘choqli tarqalishning oldini olish.

3. **Deskriptiv va antiseptik vositalar:** Sinflarda sirtlar va o‘quv qurollarini dezinfeksiya qilishda zamonaviy, bolalar salomatligi uchun xavfsiz bo‘lgan dezinfektantlar va antiseptiklardan foydalanish.

Olinadigan natijalar: Tadqiqot va profilaktika tadbirlarining zamonaviy majmuasini tatbiq etish natijasida quyidagilarga ershiladi:

- Maktab o‘quvchilari orasida enterobioz bilan kasallanish ko‘rsatkichining sezilarli darajada kamayishi;
- O‘quvchilar va ularning ota-onalari o‘rtasida shaxsiy va jamoat gigiyenasiga oid bilim hamda ko‘nikmalarning oshishi;
- Kasallik o‘choqlarini vaqtida aniqlash va bolalar jamoasida takroriy infeksiyalanish (reinvaziya) xavfining oldini olish;
- O‘quvchilarning umumiy immun holati va o‘zlashtirish samaradorligining yaxshilanishi.

Xulosa: Maktab yoshidagi bolalarda enterobioz profilaktikasi faqatgina dori vositalari bilan cheklanib qolmasdan, zamonaviy sanitariya-gigiyena, raqamli ma’rifiy hamda doimiy monitoring usullarini o‘z ichiga olgan majmuaviy yondashuvni talab etadi. Maktablarda zamonaviy profilaktika choralarini tizimli yo‘lga qo‘yish bolalar salomatligini muhofaza qilish hamda helminthozlar tarqalishini keskin kamaytirishda yuqori samaradorlikni ko‘rsatadi.